

Sundbyberg 2024-09-15

Vår referens: Hanna Sejlitz

Mottagare: Socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Angående 2025 års regleringsbrev till Socialstyrelsen

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 53 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar drygt 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt – rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Funktionsrättskonventionen är utgångspunkten för vårt arbete.

Vi uppmanar regeringen att i regleringsbrevet för 2025 ge Socialstyrelsen i uppdrag att:

- Inrätta ett nationellt kompetenscentrum om intellektuell funktionsnedsättning och autism vid myndigheten.
- Ta fram ett stödmaterial för handläggning enligt LSS.

Nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism

Socialstyrelsen hade ett regeringsuppdrag att utreda förutsättningarna för ett nationellt kompetenscenter rörande intellektuell funktionsnedsättning och autism inom LSS (lag om stöd och service åt vissa funktionshindrade). I uppdraget ingick att föreslå lämplig aktör, arbetsuppgifter och möjliga aktörer att samarbeta med. Vidare ingick att beskriva verksamhetsmässiga, organisatoriska och personella konsekvenser, liksom att göra kostnadsberäkningar. Redan 2022 lämnade Socialstyrelsen sitt förslag i rapporten Ett nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell

funktionsnedsättning och autism. Sedan dess har det inte hänt någonting.

Bakgrund till rapporten var ett tidigare regeringsuppdrag att kartlägga och analysera kompetensen hos personal i LSS-insatserna bostad med särskild service för barn respektive vuxna.

Kartläggningen visade att det finns ett stort behov av att stärka kompetensen inom så grundläggande områden som vad det innebär att ge stöd och service enligt LSS, vad olika funktionsnedsättningar innebär samt kommunikation¹. Ett av Socialstyrelsens åtgärdsförslag var att det skulle bildas ett nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism. Myndigheten föreslog att kompetenscentrumet skulle inrättas vid Socialstyrelsen, i likhet med nationellt kompetenscentrum för äldreomsorg.

Inspektionen för vård och omsorg, IVO, rapport om den nationella tillsynen av gruppboendestäder (2023), visade tydligt att bristande kunskap hos ledning och personal kan leda till "oproportionerliga och eskalerande begränsningsåtgärder" och att de boendes rättigheter inte tillgodoses².

Vi menar att ett kompetenscentrum kan bli det nav, den nationella plattform, som idag saknas för att hantera och lösa stora utmaningar kopplade till livsvillkoren för personer med intellektuell funktionsnedsättning och autism. Viktiga områden är exempelvis utmanande beteende, att förebygga tvångs- och begränsningsåtgärder, åldrande och övergrepp mot personer med intellektuell funktionsnedsättning och autism. En viktig uppgift för ett kompetenscentrum är att samla in och sammanställa kunskap, till exempel aktuell forskning och evidensbaserad kunskap, och paketera och sprida den så att även icke-akademisk personal och/eller anhöriga kan ta del av innehållet.

Stödmaterial för handläggning enligt LSS

Socialstyrelsen konstaterar i rapporten [Förändringar av ledsagning över tid](#) (2023) att det finns brister när det gäller handläggning av LSS-ärenden i kommunerna. Som exempel kan nämnas att "betydande svårigheter i den dagliga livsföringen" i bestämmelsen

---

¹ Socialstyrelsen. *Kompetens i LSS-boenden*. Rapport, mars 2021.

² IVO. *Att inte få rätten att leva som andra*. Rapport, september 2023.

om personkretsen blandas ihop med "grundläggande behov" i bestämmelsen om personlig assistans. Det tyder på ett behov av stöd när det gäller personkretsbedömningen.

Socialstyrelsen konstaterar att det även behövs ökad kunskap om lagens intentioner och nationella mål för funktionshinderpolitiken. Socialstyrelsens analys visar exempelvis att kommunerna i vissa fall begär in läkarintyg i ärenden där det inte behövs eftersom funktionsnedsättningen är varaktig. Det belastar såväl hälso- och sjukvården som enskilda. Det finns även behov av stöd i kommunerna när det gäller vilka underlag som behövs i en utredning av personkretstillhörighet och behov av insatser enligt LSS.

Vi föreslår att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett stödmaterial som tar upp alla dessa områden och som avser handläggning enligt LSS generellt. Ett sådant stöd skulle kunna förbättra rättssäkerheten i bedömningar och beslut enligt LSS och leda till ökad likvärdighet mellan kommunerna.

Med vänlig hälsning
Funktionsrätt Sverige

Nicklas Mårtensson
Ordförande